

RELIEF SVETE TROJICE

Marijino duhovno materinstvo Cerkve praznujemo na praznik Marije, Matere Cerkve na binkoštni ponedeljek. Marija je od trenutka Sinove smrti na križu, ko je prejela službo Matere Cerkve, do binkošti, ko se je rodila Cerkev, vztrajala v molitvi z malo apostolsko skupnostjo (Apd. 1, 14). Pod križem je dobila poslanstvo biti Mati Cerkve, tiste Cerkve, ki jo je na binkošti oživil Sveti Duh.

Vzhodna pravoslavna cerkev je za upodobitev binkošti prevzela podobo svete Trojice v podobi treh Abrahamovih angelskih obiskovalcev. Praznik, ki praznuje prihod Svetega Duha, vzhodna pravoslavna Cerkev časti kot polnost razodetja troedinega Boga. Ikona Trojstva (sv. Trojice) Andreja Rubljova je navdihnila upodobitev reliefa. Gre za trinitarično razlago 1. Mojzesove knjige 18, 1-16, v kateri »trije možje« obiščejo Abrahama in Saro ter jima obljubijo sina. Relief pa želi govoriti tudi za današnji čas in za skupnost, ki biva v samostanu.

Releif upodablja tri osebe: Očeta, Sina in Svetega Duha v enakem zaporedju, kot pri ikoni Rubljova. Božanska Enost je troedina, zato so osebe postavljene tako, da oblikujejo simbolno celoto, kjer vsaka oseba pokaže svoje mesto in je v komunikaciji z ostalima dvema. Osebe so postavljene tako, da s telesi oblikujejo čašo. Obris treh oseb v obliki čaše pripoveduje o skrivnosti ljubezni Očeta, ki križa; ljubezni Sina, ki je križan; in ljubezni Svetega Duha, ki zmaga z močjo križa. Ta »notranja« povezava vseh oseb je Ljubezen in ta se manifestira na najbolj konkreten način v evharistiji. Zato na reliefu ni upodobitve mize, na kateri je v posodi žrtveno jagnje, kot pri Rubljovu, ampak je ta miza oltar v kapeli na katerem je upodobljeno žrtveno jagnje. Zato je potrebno reliefno upodobitev videti kot celoto z oltarjem. Podoba krvi v evharistiji je upodobljena v kelihu na reliefu, ki je med tremi osebami. Kelih je v središču podobe pod drugo osebo, ki upodablja Sina. Iz čaše teče »izvir« - podoba vode in krvi, ki je tekla iz Kristusove rane. Sin sprejema Očetovo voljo - postati človekov kruh življenja - in blagoslovi kelih in zbrano občestvo - Cerkev. Sin drži v roki palico, saj »bo namreč prišel vodnik, ki bo pasel moje ljudstvo Izraela.« (Mt 2,6)

Prva oseba na levi je Oče. Oče, ki je izvor vsega, je tisti, ki pokliče Sina in pokaže daritveni kelih na sredini. Tretja oseba na desni strani je podoba Svetega Duha. Sveti Duh gleda proti Očetu, kar nakazuje njegovo poslušnost Sinu (nihče ne more klicati »Jezusa Kristusa« brez Svetega Duha) in svojo zaupljivo prepustitev Očetu. Z roko blagoslavlja kelih - Kristusovo žrtev. Osebe so oblikovane kot trije angeli, peruti so v blagem reliefu kot podlaga oseb.

“iz tebe bo namreč prišel vodnik, ki bo pasel moje ljudstvo Izraela.” (Mt 2,6)

GOVORICA RELIEFA

Tehnika reliefa daje barvi drug pomen, zato je na steni uporabljena le sled barve v risbi simbola drevesa nad Sinom, ki ponazarja les križa. Barva le nežno poudari sence reliefa. Avreole in detajli zaživijo v zlatu. Vodilna barva, s katero se igra senca, svetloba in blagi barvni toni, je bela barva. Belo barvo v duhovnem in simbolnem smislu razlagajo kot barvo Duha. Henri Matisse pravi, da izvira risanje iz duha, barva pa iz čutov, zato naj bi začeli z risanjem, da bi vzgojili duha in mu omogočili voditi barvo na duhoven način. Na nek način je gledanje reliefa in vživljanje v vsebino duhovna vaja, ki omogoča, da »barvo dodamo« v dialoškem pogovoru molitve. Odsotnost barv omogoči igro oblik v igri sence in svetlobe. Na ta način relief ne želi vplivati na molivca s čutnostjo barv, ampak želi pritegniti v »srečanje«, potem pa ga prepustiti »molitvi – dialogu z Bogom«, ki ni več vezan na zunanjo podobo, ampak samo še na notranjo podobo.17

RELIKVIARIJ SV. ANGELE

Na desni strani ob prezbiteriju je relikviarij sv. Angele. Trem angelom v prezbiteriju se je pridružil še en angel, ki drži relikviarij sv. Angele. V relikviariju je košček Angeline obleke. Tako je tudi danes sv. Angela prisotna v kapeli. V relief oblačila je vtisnjena molitev sv. Angele, ki jo je priporočala svojim sestrām. Molitev izraža njeno življenje v popolni predanosti Kristusu.

Kapela je posvečena Mariji, Materi Cerkve. Patronat Marije, Matere Cerkve in karizma uršulinskega reda sta narekovali oblikovanje in duhovno vsebino prenove kapele. V sinergiji ustvarjalca in uporabnika prostora se je oblikovala kapela, ki naj bi najbolj zadostila potrebam uršulinske skupnosti, ki se v njej zbira. Pravokoten prostor kapele, ki je spominjal na večjo sobo, so nove stene v krožni zasnovi »objele« v mehkih linijah ter »zravnale« pravokotne vogale. Prostor je postal kot nekakšno »gnezdo«. V diagonali vhoda, je nastala manjša apsida. Okenske niše z okni so prekinile mehko valovanje polkrožnih sten in s svetlobo dajejo prostoru novo dimenzijo širine in dolžine. Okni v apsidi, ki sta ostali skriti za novo steno, osvetlujeta igro barvnih stekel v vzorcu ognjenih zubljev. Zgodba arhitekture je zaokrožila majhno skupnost, ki se vsak dan zbira v kapeli. Z mehko sten, svetlobe in vsebino reliefov posreduje sporočilo o življenju Cerkve in karizmi sv. Angele: sprejemati, dajati in varovati življenje.

PODOBE V KAPELI

Pot od vhoda do apsida zariše os, ob kateri se ustvari red za postavitev opreme. Majhen prezbitorij v okroglini sten je postavljen tako, da vanj pada svetloba skozi barvna stekla, ki so del upodobitve reliefne podobe svete Trojice. Na robu apsida stoji v obliki stebra tabernakelj in večna luč. Na levi strani prezbitorija je prostor za Bergantovo sliko Marije z detetom, na desni je relikviarij z relikvijo sv. Angele. V apsidi je upodobljen relief svete Trojice.

OLTAR IN AMBON

Oltar je ikona Kristusove daritve in miza zadnje večerje. V tako majhni kapeli lahko spregovori o resnosti simbola oltarja le preprosta, izčiščena oblika in detajl, ki uvede v razumevanje skrivnosti.

Avtor: Vera Klepej Turnšek
Arhitektura: ARHIVITAE d.o.o., maj 2023
Foto: Neža Cerkovnik, Tamino Petelinšek

Ambon je ikona Vstajenja, je mesto, ki spominja na vrt - tisti vrt, kjer je bil grob, kjer je bila Beseda po vstajenju razodeta (Jn 19,41).

Ambon je simbol Besede oziroma manifestacija njene moči. Če vemo, kako je z Besedo, ki prihaja od Boga: »Ne vrne se k meni brez uspeha, temveč bo storila, kar sem hotel, in uspela v tem, za kar sem jo poslal,« (Iz 55,11), je vsako lepoumje o simbolih ambona šibko in jecljavo.

Iz obilja lepote simbolike, ki ga nosi ambon, sem za kapelo izbrala simboliko harfe. Zvoki harfe zazvenijo, ko napetost strun uporabijo spretni prsti in izvabijo melodijo. Prav taka je duša, ki jo Gospod »uglasi«, in ki ob božjih dotikih zazveni po božje. Prav ta »uglasi-tev« na Gospoda, je bila za sv. Angelo nujnost, ki ji je sledila v svojem življenju in jo prenesla v red uršulink.

Harfo nakazuje zgolj ločna napetost okvirja, valovanje strun, ki od dna vpetja ne dosežejo okvir, ampak se osvobodijo napetosti in »vzbrstijo« v poganjke. Simbol harfe pripoveduje o moči Božje besede, kot jo je v rahlem šepetu (1 Kr 19,13) doživel prerok Elija, in želi posredovati sporočilo o poslušanju Božje besede.

TABERNAKELJ

Tabernakelj je postavljen kot »steber« v kapeli. Mesto Božje prisotnosti z večno lučjo in simbolom pšeničnega klasa na vratcih. Simbol žitnega klasa je na vratcih tabernaklja postavljen tako, da se pri odpiranju vrat, žitni klas razdeli na pol. Žitni klas se deli, kot se deli Božji kruh.

**SAMOSTANSKA KAPELA
V URŠULINSKEM SAMOSTANU
V ŠKOFJI LOKI**

Marija je od trenutka Sinove smrti na križu, ko je prejela službo Matere Cerkve, do binkošti, ko se je rodila Cerkev, vztrajala v molitvi z malo apostolsko skupnostjo (Apd. 1,14). Pod križem je dobila poslans-tvo biti Mati Cerkve, tiste Cerkve, ki jo je na binkošti oživil sveti Duh.